

YTTRANDE 2016-11-23

Justitiedepartementet 103 33 Stockholm Ds 2016:37

Departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37)

Inledning

Rörelsen #vistårinteut Arvidsjaur består, liksom moderrörelsen, av professionella och frivilliga som möter ensamkommande unga i sina uppdrag. Vi vill härmed avge ett yttrande när det gäller departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

I Arvidsjaur har vi exempel på underåriga vars ålder skrivits upp på mycket lösa grunder. I något fall har en sextonåring bedömts av personalen på boendet vara äldre eftersom han kunde laga mat "bättre än en sextonåring borde kunna göra". Det tyder på djup okunskap om villkoren i andra kulturer.

Den bedömningen har sedan förts vidare till Migrationsverket och spelat roll i verkets slutliga bedömning. Pojken är numera utvisad.

Antalet desperata självskadebeteenden har ökat bland pojkarna liksom avhoppet från skolan eftersom "vi ändå inte har någon framtid här". Dessvärre gäller det också ett ökat bruk av narkotika, även det till stora delar ett uttryck för desperation.

Vi ser med sorg på dessa ungdomar, i samma ålder som våra egna barn och barnbarn, som trots sin komplicerade bakgrund visat stor lust och förmåga att lära sig och i de flesta fall varit inriktade på att återvända till sitt hemland med de nya kunskaperna för att kunna hjälpa till att bygga upp landet när läget stabiliserats.

Det som skulle kunnat bli en mycket handfast och betydelsefull biståndsinsats, likt den utbildning Sverige tidigare gav åt unga från Latinamerika och Afrika som sedan återvände, förbyts nu till ökad desperation eller uppgivenhet.

Vi beklagar detta mänskliga resursslöseri och uppmanar regeringen att återgå till den tidigare flykting- och asylpolitiken och att börja tillämpa Barnkonventionen!

Sammanfattning

Förslaget rymmer en del positiva skrivningar, till exempel att åldersbedömning blir möjlig att överklaga separat och att barn, även om de saknar identitetshandlingar, kan ses som barn (7.1, s. 35).

Vi är däremot djupt oroliga över och kritiska över följande:

Migrationsverket kan ta beslut om ålder för personer som i registreringssamtalet uppger att de är ensamkommande unga men som enligt tjänstemän på Migrationsverket ses som uppenbart äldre än 18 år. Dessa personers ålder räknas inte som ändrad och beslutet kan därmed inte överklagas.

Vi anser att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Förfaringssättet ger ett stort mått av rättsosäkerhet genom att det till stora delar bygger på föreställningar att det går att se på en person hur gammal den är alternativt att det finns genetiska särdrag som kännetecknar den sökandes härkomst i kombination med kulturellt betingade drag.

Vår erfarenhet är att det kan råda mycket delade meningar om vad som är "uppenbart". De barn som uppfattas som uppenbart äldre än vad de egentligen är inte kommer att inkluderas i barnrättsperspektivet och därmed kommer att förnekas de rättigheter som alla andra barn har. De riskerar då att bli utnyttjade på olika sätt (se till exempel paragraf 3236 och 38 i barnkonventionen), både i Sverige och vid eventuell utvisning. Detta är något som skrivningarna är till för att hindra men som istället motverkar sitt eget syfte.

Barn som uppfattas som uppenbart äldre än 18 år kommer inte att kunna överklaga beslutet separat. Det innebär att ett allt för stort ansvar läggs på den enskilda tjänstemannen att fatta rätt beslut vid tillfället, ett beslut som kan innebära fara för barnets liv. Även för tjänstemännen är överklagande en extra säkerhet.

Tidiga åldersbedömningar utan utredning kan ge utrymme för systematiska åldersuppskrivningar av minderåriga barn till vuxna vid registreringen - kanske för att spara tid och pengar. I praktiken skulle det kunna innebära att vissa barn ställs utanför det mottagande och den asylbedömning som barn har rätt till.

Baserat på de skäl vi angivit ovan motsätter vi oss skarpt de här skrivningarna i lagändringarna eftersom vi menar att rättsosäkerheten ökar kraftigt för ensamkommande unga asylsökande som är barn men som enligt Migrationsverket uppenbart är äldre än 18 år.

För #vistårinteut Arvidsjaur

Mats Klockljung, Storgatan 103, 930 81 Glommersträsk

Glommersträsk 21 november 2016